

Korist dobre knjige.

Pripoveduje Janko Leban.

gra je otrokom pravo veselje! To je vedel Radovan, sinček brdkega in poštenega meščana. Tudi on se je često veselil s svojimi tovariši ob različnih igrah. A nad vse rad se je igral — vojake. Ej, ko si je pripel torbico za patrone, opasal si sabljo in zadel puško na ramo, pa bi ga gledali, kako je moško korakal po sobi! Bil je Radovan tak, kakor ga opisujem v pesmi:

Čvrst vojak in pa srčan
dični naš je Radovan!
Prav junaški s puško v roki,
s svetlo sabljico ob boki,
hodi kakor general —
to zares vojak je zal!

Nekega dne je priredil sosedov Mirko, najljubši Radovanov prijatelj, veselico: streljanje v tarčo! Vsi povabljeni otroci naj bi prišli v vojaški opravi na Mirkov vrt »streljat v tarčo«. Seveda je bil povabljen tudi Radovan in obljubil je tudi, da pride ob določeni uri prav gotovo.

Popolnoma vojaški opravljen je že korakal po svoji sobi. Že je hotel oditi k Mirku, ko se odpro vrata. Vstopil je Radovanov oče s knjigo v roki.

»Ljubi Radovan,« je resno izpregovoril oče, »ti pa zanemarjaš to knjigo, ki sem ti jo daroval na tvoj rojstni dan! Saj se mi menda nočeš kazati nehvaležnega, kaj? Tu imaš knjigo! Pridno jo prebiraj! Šele, ko mi boš znal iz nje nagladko povedati kako povestico ali kaj drugega, se boš smel iti igrat k Mirku.

Hencajte, to so bile neprijetne besede za Radovana. Posebno še, ker se je bližala ura, ko bi bil moral že biti na Mirkovem vrtu! Žalosten je po očetovem odhodu odpasal sabljo in porinil v kot puško in torbico za patrone. Potem se je pa naslonil na stol, povetil oči ter jel modrovati: »Zdaj naj pa zopet čitam! In prav zdaj, ko bi se tako rad igral! Pes poberi to knjigo! Ko mi jo je pred štirimi tedni daroval oče, mi je rekel: »Vzemi to knjigo, prebiraj jo, morebiti ti bo celo v srečo!« Kakor se zdi, mi je pa ta knjiga le v nesrečo! Toda ne pomaga nič! Oče se ne šali! Moram slušati, če mi je ljubo ali ne! Pa, da bi le bilo v knjigi vsaj kaj smešnega; toda vse je v njej tako resno! In zdi se mi, kakor bi gledal iz vsake vrstice resni obraz našega učitelja!«

Po takem premišljevanju odpre Radovan knjigo in jo začne prelistovati. Najde v njej tudi nekaj življenjepisov slavnih mož. Večkrat prečita prvi življenjepis, tako da ga zna že skoro napamet. Nato pa stopi k očetu v drugo sobo ter mu nagladko pove življenjepis. Oče je bil tega zelo vesel. »No, zdaj pa že lahko greš k Mirku, pa se pošteno zabavaj! Veruj mi, knjiga ti bo slajšala današnji dan!« In res: Radovan je bil ta dan tako dobre volje, kakor še nikoli prej. Še enkrat tako ljubo mu je bilo danes bivanje med tovariši...

Ko se je vrnil zvečer domov, so bili nekateri prijatelji pri očetu. Poklicali so Radovana, pa je moral še enkrat ponoviti tisti življenjepis. Vsi moške so se veselili, ko so čuli kako lepo in gladko je znal Radovan govoriti. Oče pa je velel Radovanu, naj prinese svojo hranilno puščico, pa je spustil v njo krono. »Ej, ej! Knjiga vendar ni tako slaba,« si je mislil Radovan, posebno, ko je videl, da so tudi očetovi gostje vrgli v puščico nekaj cvenka...

Nekaj dni potem pa je v šoli vprašal gospod učitelj: »Kdo mi zna povedati kak sestavek gladko brez pogreška?«

»Jaz, jaz!« se oglasi Radovan in takoj začne pripovedovati povest, ki se jo je naučil iz knjige, darovane mu od očeta.

»To je bilo izvrstno!« opomni gospod učitelj. »Dokazal si, kako si priden. Odkazati ti hočem častno mesto, postaviti te za »dekuriona«, posebno še zato, ker se vselej lepo vedeš. Sedi le-sem v to klop, na prvo, častno mesto!«

Mladi čitatelji gotovo ne veste, kaj je to dekurión ali dekúrij. Vidite, v starem Rimu so predstojnika ene dekurije, t. j. enega oddelka desetih mož, imenovali dekurióna. Nekako tako je bilo tudi v nekdanji šoli. Učenec, ki je sedel v klopi na prvem mestu na desno, se je imenoval dekurión. Bil je nekak nadzornik drugih otrok iste klopi. Seveda so bili za dekurióna izvoljeni le najboljši učenci.

Lahko si mislite, dragi moji, kako je bil Radovan vesel, ko je bil povišan za dekurióna! Kar žarel je v lice in oči so se mu svetile.

Poslej pa mu je postala knjiga nad vse ljuba. S knjigo v roki je vstajal in s knjigo v roki je legal spat. Včasih so morale čaka, puška in sablja dolgo čakati, da jih je Radovan zopet vzel v roke.

Verujte mi: Gotova je resnica, da Bog čudovito blagoslovi pridnega človeka! Tudi z Radovanom je bilo tako! Ker je veliko čital, se je množil zaklad njegovih vednosti vedno bolj. Posebno se je odlikoval v zgodovini in je postal sčasoma — učen mož. Povzdigoval se je od časti do časti. Če so ga kdaj vprašali, kako je bilo mogoče, da se je dvignil tako visoko, potem je stopil k omari za knjige, pa vzel iz nje drobno knjižico in rekel: »Glejte, tej knjižici se imam zahvaliti za srečo v svojem življenju! Moj blagopokojni oče mi je daroval to knjižico ter mi voščil, naj bi imel srečo ž njo. In zgodilo se je, kakor je rekel! Knjižica mi je bila angel, ki me je vodil k dobremu!«

Dragi, mladi čitatelj! Če ti naroči gospod učitelj ali oče, da čitaj kako knjigo in se uči iz nje, stori to rad! Najsi se ti morebiti v prvem hipu ne ljubi čitati, misli le vedno na to, da ti knjiga lahko postane vir prave sreče!

